

Ρεμπέτικα α ήα γαήηικά

«Ce soir tu en jettes». Απλάδη: «Απόψε κάνεις μπαμ!». Ή «Όλοι οι κουτσαβάκηδες που ζούνε στο κουρμπέτι», που αποδίδεται ως «Et tous les fiers a bras qui triment». Συγκινητική η απόπειρα του ελληνογαλλικού «Δεσμού» να αφιερώσει το τελευταίο του τεύχος στο ελληνικό τραγούδι και στους σημαντικότερους σταθμούς του. Συγκινητικότερο το εγχείρημα, παίρνοντας το μίτο από τα χέρια του Ζακ Λακαριέρ, να μεταφράσει διά των συνεργατών του μερικά από τα ωραιότερα τραγούδια του ρεμπέτικου και του έντεχνου.

Αλλά και τα κεφάλαια που προηγούνται της μικρής ανθολογίας ελληνικού τραγουδιού δεν είναι προϊόν της εξωφρενισμένης και λίγο γραφικής άποψης για το ελληνικό τραγούδι μερικών νοσταλγών της Ελλάδας. Αλλάωστε είναι γνωστός πια ο τρόπος αντιμετώπισης των πραγμάτων από το διγλωσσο περιοδικό («Δεσμός/le lien» ο πλήρης τίτλος του) που εκδίδει το ομώνυμο διβλιωπωλείο της παρισινής οδού Βαντόμ και ο Γιάννης Μαυροειδάκος, συστήνοντας ανά τρίμηνο διαφορετικές όψεις του ελληνικού πολιτισμού στους γαλλόφωνους.

Το ταρινό αφιέρωμα ξεκινά χοντεντικά α-νορθόδοξα με ένα κείμενο που συστήνει στους αναγνώστες τη «Δανάη, μια μεγάλη κυρία του ελληνικού τραγουδιού» και με εκκίνη ως αφορμή ταξιδεύει στην Ελλάδα του Αττίκ, χωρίς να παραλείπει τα δικά της έργα και ημέρες -συμπεριλαμβανομένου και του μεταφραστικού της έργου.

Σε αυτό το ταξίδι στο παρελθόν και το παρόν του ελληνικού τραγουδιού κύρια ξεναγός αναλαμβάνει πάντως η Μισέλ Μισέλ. Επιτετραμμένη του γαλλικού υπουργείου Πολιτισμού, υπεύθυνη διεθνών σχέσεων στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Πανεπιστημίου του Μπορντό, ανακάλυψε την Ελλάδα σε κάποιες διακοπές και αφοσιώθηκε στη μελέτη ειδικά της ελληνικής μουσικής.

Ξεκίνη την αφήγησή της από «τις πηγές του ελληνικού τραγουδιού», γράφοντας για θεούς, αοιδούς και ποιητές, διατρέχοντας τη μουσική ιστορία της κλασικής Ελλάδας και περνώντας μέσω του Βυζαντίου και της Τουρκοκρατίας στο δημοτικό τραγούδι, ξε-

Μεγάλο αφιέρωμα του ελληνογαλλικού περιοδικού «Δεσμός» - μαζί μ' ένα cd «Μικρής ανθολογίας του ελληνικού τραγουδιού»

κινώντας από τα ακριτικά τραγούδια για να φτάσει και στο σημερινό δημοτικό τραγούδι.

Η ίδια αναλαμβάνει και την εισαγωγή στο επόμενο κεφάλαιο που αφορά το μικρασιατικό και το ρεμπέτικο τραγούδι, εξετάζοντας από την ετυμολογία του όρου «ρεμπέτης» μέχρι το πώς φτιάχτηκε και διαμορφώθηκε το μπουζούκι και συστηνοντας εν συντομία τους πρωτεργάτες. Ακολουθούν μεταφρασμένα στα γαλλικά δύο κείμενα «κομβικά»: ένα απόσπασμα της περιφημής διάλεξης για το ρεμπέτικο του Μάνου Χατζιδάκι το 1949 στο Θέατρο Τέχνης και το κείμενο για τον «Ζεϊμπέτικο» του Γιάννη Τσαρούχι. Και το κεφάλαιο συμπληρώνεται με ένα κείμενο για τους «Ρεμπέτες και τον κόσμο τους» που είχε γράψει ο Άρης Φακίνος το 1984 με αφορμή τη συναυλία μιας ρεμπέτικης κομπανίας στο Παρίσι, με διοργανωτή το «Δεσμό», αλλά και με ένα κείμενο του καθηγητή κινηματογραφίας Ζαν-Λουί Λεπρά για την ταινία «Ρεμπέτικο» του Φέρρη.

«Έντεχνο: η καλλιτεχνική έκφραση του λαϊκού τραγουδιού» είναι ο τίτλος του επόμενου κεφαλαίου όπου η Μισέλ Μισέλ περιχαράκωνει τον όρο, εξηγεί πώς συνδέεται αυτός πρακτικά με την ελληνική ποίηση και παρουσιάζει συνοπτικά το έργο του Μάνου Χατζιδάκι και του Μίκη Θεοδωράκη. Σε όσους παίρνουν τη δεκαετία του 1960-70 τη σκυτάλη της «μικρής επανάστασης του έντεχνου» αναφέρεται το επόμενο κεφάλαιο της Κλειώς Μαυροειδάκος που συστήνει εν συντομία τον Σταύρο Κουγιουμτζή, τον Χρήστο Λεοντή, τον Μάνο Λοίζο, τον Γιάννη Μαρκόπουλο, τον Νότη Μαυρουδή, τον Δημο Μουσιν, τον Μίμη Πλέσσα, τον Γιάννη Σπανό, τον Σταύρο Ξαρχάκο. Το «μικρό βιογραφικό με τον τρόπο της Ροζας» κλείνει με την Εσκενάζου το αφιέρωμα που έχει ξεκινήσει με τη Δανάη.

Ακολουθεί η μικρή ανθολογία ελληνικού τραγουδιού που ξεκινά με τα δημοτικά «Ο Ολυμπος και ο Κισαβός», «Σαμιώποσα», «Τζιβαέρι» και περνά από τον Παπαϊωάννου, τον Βαμβακόρη, τον Καλδάρη, τον Τσιτσάνη, στον Χατζιδάκι, τον Θεοδωράκη, τον Ξαρχάκο, τον Σαββόπουλο, τον Μαρκόπουλο, τον Λοίζο. Οι μεταφράσεις, παλαιότερες η νεότερες, είναι του Ζακ Λακαριέρ και του Άρη Φακίνου, αλλά και των Ελέν Μπελβίλ, Κλειώς Μαυροειδάκος και Μισέλ Μισέλ.

Από την εικονογράφηση που συνοδεύει το αφιέρωμα

Το εξώφυλλο του περιοδικού

πάρχει μια πλήρης χρονογράφηση των μουσικών κέντρων και των προγραμμάτων τους, τη σεζόν που πέρασε. Το περιοδικό συνοδεύεται και από cd μιας «Μικρής ανθολογίας του ελληνικού τραγουδιού», με τραγούδια των Τσιτσάνη, Παπαϊωάννου, Βαμβακόρη, Μαρκόπουλου, Γαβαλά, Καλδάρη, Μαυρουδή, Ξαρχάκου, Λοίζου, Σπανού και Χαϊροπούλου καθώς και δύο παραδοσιακά και ερμηνευτές από την Εσκενάζου, τη Νίνου και τον ίδιο τον Τσιτσάνη, μέχρι τον Καζαντζίδη και την Μπέλλου. Το cd είναι προϊόν συνεργασίας του «Δεσμού» με τη «Λύρα».